

організації процесу навчання. Однак варто зауважити, що все-таки існують певні труднощі, які виникають під час підготовки та реалізації сценарію міждисциплінарного кейсу.

Основна проблема, що з'являється в процесі застосування інтерактивних технік, є недостатня кількість прикладних методичних розробок щодо розвитку економічного мислення, вивченні складного навчального матеріалу.

Запропоновані авторські методичні матеріали у вигляді міждисциплінарного кейсу із застосуванням елементів методології Scrum дозволяє побачити один складний процес, розбитий на декілька легших спринтів. Такий підхід викликає інтерес з обох боків учасників процесу і дозволяє роботу в командах (малих групах по 5 осіб).

Оцінка командної роботи учасниками виявила як позитивні аспекти (загальна задоволеність), так і зони для розвитку, зокрема в частині навичок співпраці. Критичним фактором, що вплинув на результативність, стала нестача часу, яка може свідчити про необхідність вдосконалення тайм-менеджменту та розподілу відповідальності в командах. Також було ідентифіковано прогалину в розумінні функціональних обов'язків між різними підрозділами, особливо виробничим.

УДК 336.76:005.59

Волинець І. Г.,

кандидат економічних наук, доцент,

доцент кафедри менеджменту,

Волинський національний університет імені Лесі Українки

ПОВЕДІНКОВІ ЧИННИКИ ПРИЙНЯТТЯ ІНВЕСТИЦІЙНИХ РІШЕНЬ

Відновлення функціонування фондових ринків є ключовим чинником стабілізації економічної системи будь-якої країни. Чим динамічніше відновлюється національна економіка та відновлюється доступ до інструментів, характерних для мирного часу, тим ефективніше забезпечується наповнення державного бюджету і тим сприятливішими стають умови для залучення інвестиційного капіталу у післявоєнний період.

Протягом останніх двох десятиліть у світовій економічній науці триває дискусія між прихильниками класичної теорії ринку капіталу та представниками нового підходу – поведінкових фінансів. Класична парадигма ґрунтується на припущенні про раціональність суб'єктів ринку. Під раціональністю мається на увазі здатність економічних агентів до об'єктивної оцінки доступної інформації та прогнозування ймовірності настання майбутніх подій на її основі.

У межах цієї концепції інвестори приймають рішення, керуючись функцією суб'єктивної корисності фон Неймана та Моргенштерна [1], прагнучи максимізувати очікувану корисність та демонструючи схильність до уникнення ризику [2].

З метою визначення думки інвесторів щодо важливості поведінкових чинників при прийнятті інвестиційних рішень на ринку капіталів було проведено інтерв'ю серед групи українських інвесторів західного регіону вкладників недержавних пенсійних фондів Івано-Франківської та Львівської областей. Обсяг генеральної сукупності – 17485 учасників в Івано-Франківській області та 2513 учасників недержавних фондів у Львівській області [3].

Найважливіші, на думку інвесторів, чинники, які враховуються при прийнятті рішень на ринку капіталу представлені на рис. 1.

Рис. 1. – Чинники прийняття рішень на ринку капіталу

Джерело: побудовано автором.

У процесі прийняття інвестиційних рішень значну увагу приділяють макроекономічній ситуації в країні. На це вказують відповіді 32 % респондентів, що свідчить про усвідомлення інвесторами важливості загального економічного контексту. Водночас результати опитування демонструють, що учасники ринку визнають багатофакторність впливу на біржові котирування, і поведінкові аспекти розглядаються ними як важливі, проте не єдині чинники.

Уявлення українських інвесторів щодо сили впливу поведінкових факторів на динаміку цін акцій відображено склалося таким чином: 35 % респондентів вказали на істотний вплив емоційного стану та когнітивних процесів на ринкову поведінку. Така ж частка опитаних (35 %) надала перевагу функції цінності в контексті теорії перспектив, що підтверджує актуальність використання положень поведінкової економіки у вивченні фондового ринку.

Особливо вагомим, на думку інвесторів, є страх втрат, який виступає визначальним чинником у процесі ціноутворення. Загалом 98 % опитаних респондентів визнали його значущим: 68 % оцінили його вплив як високий, а 30 % – як середній. Це свідчить про те, що емоційні реакції, зокрема уникнення втрат, є ключовим елементом у структурі поведінкових чинників на фондовому ринку.

Серед інших аспектів, на які звертали увагу респонденти, була схильність до ризику в контексті можливих вигод і втрат: 48 % опитаних зазначили значний вплив цього чинника на прийняття інвестиційних рішень. Водночас майже 80 % інвесторів із середнім та значним інвестиційним досвідом вважають, що ефект лідера-аутсайдера та ефект розміру мають помірний або суттєвий вплив на формування цін акцій. Значна частка відповідей, що вказують на широкий спектр чинників, які впливають на ринкову вартість цінних паперів, свідчить про усвідомлення інвесторами складної та багатофакторної природи ціноутворення на фондовому ринку.

Із продовженням інвестиційного горизонту зростає значущість урахування ірраціональної поведінки учасників ринку при прийнятті фінансових рішень. Це дозволяє зробити висновок, що підвищення рівня інвестиційного досвіду корелює з більшою обізнаністю щодо впливу поведінкових чинників на динаміку фондового ринку.

Список використаних джерел:

1. Von Neumann J., Morgenstern O. *Theory of Games and Economic Behavior*. Princeton University Press. Princeton. 1944.
2. Friedman M., Savage L. *The Utility Analysis of Choices Involving Risk*. *Journal of Political Economy*. Vol. 56. 4.P. 279-304.
3. Узагальнені дані про кількість учасників та вкладників недержавних пенсійних фондів за регіонами України. URL: <http://nfp.gov.ua/>.

УДК 339.72

Ганечко І. Г.,
кандидат економічних наук, доцент,
доцент кафедри економіки та фінансів
Державний торговельно-економічний університет

УМОВИ ЗАЛУЧЕННЯ ІНВЕСТИЦІЙ В УКРАЇНУ

Розвиток країни та її конкурентоспроможність на міжнародних ринках залежать від обсягів капіталовкладень в реальний сектор економіки. Підвищення рівня інвестиційної привабливості України є стратегічним завданням, оскільки без залучення інвестицій не можливо вирішити проблему відбудови, відновлення